

Мельник О. М.

пошукувач кафедри бухгалтерського обліку та аудиту
Тернопільського національного технічного університету
імені Івана Пулюя

Melnyk Olena

Degree Seeking Applicant at Department of Accounting and Audit
Ternopol Ivan Puluj National Technical University

РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА: КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ

Анотація. У статті уточнено наявні підходи до розуміння категорії «ресурси підприємства», запропоновано таке її визначення: ресурси – це активи, контрольовані підприємством, які дають змогу реалізувати стратегії, здатні підвищити його ефективність, а також забезпечують отримання ним додаткових конкурентних переваг. На підставі дослідження значного масиву економічної літератури виявлено різні класифікаційні ознаки ресурсів, а також доведено, що в цьому питанні серед вчених немає одностайності. Розглянувши відмінності в структурі ресурсів, ми констатували, що вчені намагаються через різні інтегральні методи відібрати так звані унікальні ресурси. Кінцевий склад конкурентоздатних ресурсів залежить від властивостей, якими вони наділені. У статті представлено науковий підхід до управління ресурсами за допомогою використання комплексу методів оперативного, тактичного та стратегічного менеджменту. У зв'язку з цим запропоновано власне бачення класифікації ресурсів, яка дає змогу деталізувати взаємозв'язки між ресурсним забезпеченням на підприємстві. Авторська класифікація полягає в поділі ресурсів на такі чотири групи, як матеріальні, фінансові, трудові та інформаційні.

Ключові слова: ресурси підприємства, зміст категорії «ресурси підприємства», класифікація ресурсів, ресурсне забезпечення, система управління.

*Економіка – це мистецтво
задовольняти безмежні потреби
за допомогою обмежених ресурсів*
Лоренс Пітер [1, с. 136]

Вступ та постановка проблеми. Зміни, які відбуваються внаслідок впливу як глобальних, так і регіональних трансформацій, приводять до переорієнтації підприємств на досягнення якісно інших цілей: від отримання максимального прибутку до пошуку стратегій тривалого функціонування на ринку. Фінансово-господарська діяльність підприємства залежить від багатьох факторів, як зовнішніх, так і внутрішніх, а ефективність системи управління підприємством визначається результативністю певних (притаманних саме цій системі) складових, основною з яких є управління ресурсами.

Для реалізації поставлених цілей щодо управління ресурсами необхідно використати комплекс методів оперативного, тактичного та стратегічного управління. Складовими елементами зазначеного механізму є дотримання принципів координації, взаємодії, оптимізації, збалансованості, прогнозування та контролю.

Механізми ефективного використання ресурсного потенціалу підприємств спираються на численні методики ресурсних концепцій стратегічного управління, які засновані на системі поглядів на управління, відповідно до яких розроблення довгострокової програми дій фірми на ринку починається не з вивчення ринку, а з аналізу внутрішнього потенціалу фірми (оцінювання ресурсів та компетенції фірми), з урахуванням чого підбираються найоптимальніші ринкові можливості для фірми [2, с. 270].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У статті відображено ідеї та теоретичні концепції класиків економічної науки, розробки провідних вчених з теорії управління ресурсами у взаємозв'язку з теорією розвитку соціально-економічних систем на макро- та мікрорівнях. Серед зарубіжних вчених, чиї роботи сформулювали теоретичний фундамент дослідження, слід назвати таких, як Б. Вер-

нерфельт, Р. Грант, Г. Клейнер, Д. Коллінс, С. Монтгомері, К. Прахалад, С. Пайк, Й. Руус, С. Спінеллі, Дж. Тіммонс, О. Уільямсон, Л. Фернстрем, Г. Хамел, Ш. Хант, К. Хофер, Д. Шендел.

Метою роботи є пошук та теоретичне обґрунтування стратегії управління ресурсами підприємства, їх диференціація та аналіз впливу структурних елементів на систему управління.

Результати дослідження. Загалом процес функціонування ресурсів підприємства можна представити у вигляді циклічності таких процесів, як надходження ресурсів на підприємство, використання ресурсів для досягнення поставленої мети, отримання результату як наслідок впливу ресурсів (рис. 1).

В сучасній економічній літературі відсутня єдина позиція щодо розуміння терміна «ресурси підприємства», а також неоднозначним є відповідь на питання про їх склад, тому в процесі дослідження необхідно уточнити зміст цього поняття та визначити його класифікаційні характеристики.

Загалом категорію «ресурс» можна охарактеризувати як універсальність, міждисциплінарність та багатоаспектність. Для комплексного характеризовання цього поняття наведемо його визначення в різних словникових та інших виданнях (табл. 1).

Слід зазначити, що поряд із визначенням поняття «ресурси» автори подають поняття «економічні ресурси» [джерело 3, 4 та 5 табл. 2]. Зокрема, поняття «ресурси» характеризується як кошти, запаси, можливості, а поняття «економічні ресурси» – як джерела та засоби забезпечення виробництва, тобто перше поняття є більш ширшим.

Необхідно відзначити, що в економічній теорії, окрім поняття «економічні ресурси», використовується термін «фактори виробництва». Їх відмінність полягає в тому, що ресурси означають економічний потенціал країни, а фактори виробництва – це ті ресурси, які вже залучені в процес виробництва [12]. Зазначена категорія поєднує базові принципи формування ресурсів підприємства та визна-

часться як недиференційовані ресурси, доступні на ринку (земля, праця та капітал). Таким чином, базовим джерелом ресурсів підприємства є його зовнішнє середовище.

Отже, в літературі виділяються різні типи ресурсів, що забезпечують конкурентні переваги підприєм-

ства (табл. 2). Низка авторів, окрім поняття «ресурси», наводить поняття «ресурси організації» чи «ресурси фірми» [джерело 2, 5 табл. 2], зазначаючи, що це не що інше, як кошти, можливості, цінності, запаси фірми, джерела її доходів, що забезпечують стабільну

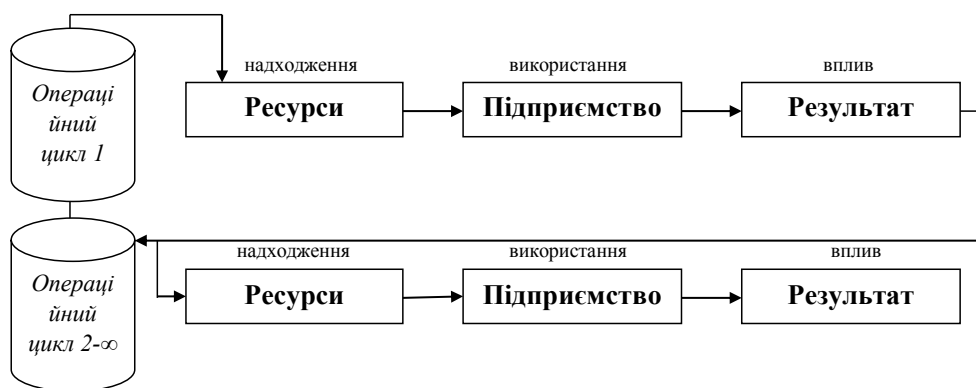

Рис. 1. Особливості функціонування ресурсів підприємства

Таблиця 1

Типологія ресурсів підприємства

№	Автор та джерело	Критерії поділу на типи	Типи ресурсів
1	К. Хофер, Д. Шендел [3, с. 145]	За типом участі у фінансово-господарській діяльності.	1) Фінансові; 2) фізичні; 3) людські; 4) технологічні; 5) організаційні; 6) репутаційні.
2	Р. Грант [4, с. 119; 5, с. 147]	За суб'єктом та об'єктом.	1) Матеріальні; 2) нематеріальні; 3) людські.
3	Ш. Хант [6]	За типом використання інституційних та інших переваг розташування підприємства.	1) Фінансові; 2) фізичні; 3) людські; 4) технологічні; 5) організаційні; 6) репутаційні; 7) юрисдикція.
4	Й. Руус, С. Пайк, Л. Фернстрем [7, с. 24–27]	За характером традиційності та часовими параметрами переваг.	1) економічні ресурси (матеріальні та грошові); 2) інтелектуальні ресурси (взаємовідносини в колективі, людський та організаційний капітал).
5	Д. Коллінс, С. Монтгомері [8, с. 37]	За типом ефективності.	1) суспільні товари (ресурси, які можуть одночасно використовуватись в декількох бізнесах, зокрема торговельні марки, технології); 2) приватні товари (ресурси, якими важче управляти через конкуренцію між підрозділами, а саме фінансові ресурси).
6	Дж. Тіммонс, С. Спінеллі [9]	З урахуванням необхідності ресурсів для створення бізнесу та можливості їх контролю.	1) Людські (управлінська команда, але не працівники); 2) фінансові; 3) активи (споруди, обладнання); 4) бізнес-план.
7	О. Уільямсон [10, с. 167]	З позиції теорії трансакційних витрат.	1) Специфічність розміщення активу; 2) специфічність фізичних активів; 3) специфічність людського капіталу; 4) цільові активи, спрямовані на розширення виробничих потужностей; 5) торгові марки; 6) специфічність активів у часі.
8	Г.Б. Клейнер [11]	Відповідно до принципів системного підходу.	Права володіння на доступний для суб'єкта простір та час (саме ці ресурси та їх властивості забезпечують стійкий розвиток системи).

Змістовна характеристика та склад ресурсів підприємства

№	Видання та джерело	Зміст поняття	Класифікація
1	Родина Г.А. и др. Микроэкономика : учебник и практикум для прикладного бакалавриата. 2-е изд., пер. и доп. Москва : Юрайт, 2018. 330 с.	Ресурси (фр. "resource" – «допоміжний засіб») – джерела, що забезпечують виробництво.	Ресурси діляться на кілька видів: – природні ресурси, або земля; – трудові ресурси, або праця; – інвестиційні ресурси, або капітал (зокрема, технологія); – підприємницькі ресурси, або підприємництво (підприємницький талант, підприємницькі здібності); – інформація; специфічною формою інформації є знання.
2	Економічна енциклопедія : у 3 томах. Т.3 / редкол. : С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ : Видавничий центр «Академія», 2002. 952 с.	Ресурси (фр. "resource" – «допоміжний засіб») – основні елементи виробничого потенціалу, які має в розпорядженні система і які використовуються для досягнення конкретних цілей економічного розвитку. Ресурси організації – основні ресурси, які використовує організація.	Система будь-якого рівня охоплює такі ресурси, як природні, технічні, технологічні, кадрові, просторові, часові, структурно-організаційні, інформаційні, фінансові, нематеріальні. Ресурсами організації є людські, матеріальні, фінансові, а також технологія, наука та інформація.
3	Завгородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. Львів : видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2005. 714 с.	Ресурси (від фр. "resource" – «допоміжний засіб») – кошти, запаси, можливості, джерела чого-небудь. Ресурси економічні – сукупність ресурсів, які використовують для виробництва товарів.	Ресурсами є фінансові, економічні, матеріальні, природні, сировинні, трудові (людські) тощо. Ресурсами економічними є земля, праця, капітал, підприємницькі здібності, технологія, інформація тощо.
4	Гончаров С.М., Кушнір Н.Б. Тлумачний словник економіста / за ред. С.М. Гончарова. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 264 с.	Ресурси можуть бути використані в разі потреби на створення продукції, надання послуг, одержання додаткової вартості. Ресурси економічні – джерела й засоби забезпечення виробництва.	Ресурсами є природні, сировинні, матеріальні, трудові, фінансові цінності. Ресурсами економічними є природні, трудові, капітальні, оборотні засоби, інформаційні, фінансові.
5	Словник економічних термінів. URL: http://www.ekonomiks.net.ua .	Ресурси економічні (від фр. "resource" – «допоміжний засіб») – фундаментальне поняття економічної теорії, що означає загалом джерела, засоби забезпечення виробництва. Ресурси фірми забезпечують стабільну роботу фірми за основними видами її діяльності та отримання прибутку.	Економічні ресурси поділяються на природні (сировинні, геофізичні), трудові (людський капітал), капітальні (фізичний капітал), оборотні засоби (матеріали), інформаційні ресурси, фінансові (грошовий капітал). Ресурси фірми – кошти, можливості, цінності, запаси фірми, джерела її доходів.
6	Горпинич О.В. Тлумачний українсько-англійський словник економічних термінів і термінологічних словосполучень : довідковий посібник. Дніпропетровськ : НГУ, 2016. 74 с.	Ресурси (фр. "resources", лат. "resurgo" – «підіймаюсь», «виникаю знову») – засоби, кошти, запаси, джерела, які перебувають у розпорядженні суб'єктів господарювання і можуть бути спрямовані на потреби економічного розвитку.	Виділяють природні, економічні, технічні, кадрові, інформаційні, фінансові ресурси.
7	Ресурс. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / укл. і гол. ред. В.Т. Бусел. 5-те вид. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005.	1) Тільки мн., які, чого. Запаси чого-небудь, які можна використати в разі потреби. Грошові цінності, джерела чого-небудь. 2) Засіб, можливість, якими можна скористатися в разі необхідності. 3) Сумарний наробіток об'єкта від початку його експлуатації чи поновлення після ремонту до переходу в критичний стан. 4) В обчислювальних системах – логічна або фізична частина системи, яка може бути виділена процесу.	Підприємство – це система в якій поєднані організаційні, правові, інформаційні, соціальні, фінансові, технічні, технологічні, матеріальні, кадрові ресурси.
8	Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B5%D1%81%D1%83%D1%80%D1%81%D0%B8 .	Ресурси – все, що потрібно для задоволення потреб людини. Включають природні та людські ресурси. Ресурси виробництва – це те, що необхідно для створення споживчих благ.	Розрізняють чотири групи ресурсів: 1) природні (повітря, вода тощо); 2) матеріальні (засоби виробництва); 3) фінансові (грошові ресурси); 4) трудові ресурси.

роботу за основними видами її діяльності та отримання прибутку.

Розглянувши відмінності в структурі ресурсів, можемо констатувати, що вчені намагаються через різні інтегральні методи відібрати так звані унікальні ресурси. Кінцевий склад конкурентоздатних ресурсів залежить від властивостей, якими вони наділені. Уточнивши наявні підходи до розуміння категорії «ресурси підприємства», пропонуємо таке його визначення: ресурси – це активи, контрольовані підприємством, які дають змогу реалізувати стратегії, здатні підвищити його ефективність, а також забезпечують отримання ним додаткових конкурентних переваг.

Авторське визначення акцентує увагу на двох ключових аспектах. По-перше, підприємство має контролювати ресурси, тобто воно може не лише володіти ними на правах власності, а й їх орендувати, тобто необхідно знайти можливості для їх використання. По-друге, ефективне управління ресурсами для досягнення додаткових конкурентних переваг полягає в отриманні більшого прибутку, ніж у конкурентів, за рахунок володіння часткою економічних рент від використання унікальних ресурсів (які важко імітовані або імітування яких взагалі неможливе).

Водночас поняття «економічні ресурси» часто пов'язують з поняттям «фактори виробництва». Економічні ресурси стають факторами виробництва лише за умови попереднього перетворення на товар або послугу, об'єкт ринкового обміну; до факторів виробництва належать всі види використовуваних у виробництві ресурсів, які мають вирішальний вплив на результативність господарської діяльності. Проте до факторів виробництва зазвичай відносять все те, що бере участь у виробничому процесі; до ресурсів – основні та допоміжні засоби, запаси сировини, можливості, джерела чогось.

Узагальнюючи всі наведені поняття, під ресурсами розуміємо сукупність засобів (матеріальних, фінансових, інформаційних, трудових), використання яких дасть змогу підприємству досягти запланованої мети з максимальною ефективністю.

Поряд з досліджуваним поняттям О.В. Горпинич розкриває поняття «ресурсозбереження» як один з напрямів підвищення ефективності виробництва, що досягається за рахунок вжиття комплексу науково-технічних, організаційних та економічних заходів для забезпечення економічного та найбільш раціонального використання всіх видів ресурсів. При цьому автором виділяються природні, економічні, технічні, кадрові, фінансові та інформаційні ресурси [17].

За В.Ф. Ситником, інформаційний ресурс – це особливий вид ресурсу, оснований на ідеях та знаннях, нагромаджений у результаті науково-технічної діяльності людей, поданий у формі, придатній для накопичення, реалізації та відтворення [20].

Система управління загалом та її структурні елементи зокрема базуються на інформаційній компоненті, тому в управлінні фінансово-господарською діяльністю особливу увагу необхідно приділяти інформації та інформаційним ресурсам підприємства. Слід зазначити, що інформаційний ресурс може існувати ізольовано від інших, але матеріальні, фінансові та трудові ресурси обов'язково супроводжуються інформаційними ресурсами. Відповідно, на будь-якому підприємстві присутні одночасно всі чотири ресурси, але в різній конфігурації.

На підставі дослідження значного масиву економічної літератури ми виявили різні класифікаційні ознаки ресурсів, тобто в цьому питанні серед вчених немає одностайності. У зв'язку з цим пропонуємо власне бачення класифікації ресурсів, яка дає змогу деталізувати взаємозв'язки між ресурсним забезпеченням на підприємстві. Авторська класифікація полягає в поділі ресурсів на чотири групи, а саме матеріальні, фінансові, трудові та інформаційні. У табл. 3 згруповано їх основні класифікаційні ознаки.

До представлених у табл. 3 груп ресурсів постійно висуваються вимоги щодо підвищення їх ефективності та напрямів зміцнення ресурсного потенціалу, зниження витрат, підвищення якості товарів. Потенціал – це сукупність ресурсів та можливостей, які можуть бути використані підприємством для досягнення певних цілей.

Таблиця 3

Класифікація ресурсів підприємства

Група ресурсів	Поняття	Поділ на групи, підгрупи та класи
Матеріальні ресурси	Сукупність засобів підприємства (засобів виробництва), що мають фізичні характеристики (втілені) та призначені для використання в процесі виробництва.	– Засоби праці (будівлі та споруди, машини й обладнання, інструменти та прилади, енергія, транспортні засоби тощо); – предмети праці (сировина, матеріали, напівфабрикати, незавершене виробництво, вироби тощо).
Трудові ресурси	Сукупність співробітників підприємства, що володіють необхідним фізичним розвитком, загальноосвітніми, професійними знаннями та практичними навичками, необхідними для нормального функціонування підприємства.	Ресурси, які пов'язані з людським фактором, зокрема якісний склад персоналу (вік, кваліфікація, науковий потенціал тощо), кількісний склад. Залежно від цілей аналізу, поділяють на керівників, службовців, робітників, допоміжних працівників.
Фінансові ресурси	Сукупність грошових коштів, що знаходяться в розпорядженні підприємства та є первинним ресурсом для придбання інших видів ресурсів для досягнення поставлених цілей.	Капітал і резерви, розрахункові рахунки, каса, сальдо між дебіторською та кредиторською заборгованістю тощо.
Інформаційні ресурси	Сукупність інформації, що функціонує на підприємстві чи необхідна для його нормального функціонування.	Внутрішня (дані бухгалтерської та статистичної звітності; первинні документи обліку; накази та розпорядження керівництва) та зовнішня інформація (нормативні документи різних рівнів, що регулюють роботу підприємства; коментарі до нормативних актів з різноманітних джерел; реклама та інформація партнерів і конкурентів; зворотний зв'язок з клієнтами; результати зовнішніх перевірок тощо).

Однією з найбільших груп ресурсів підприємства є матеріальні ресурси, які в процесі використання трансформуються у матеріальні витрати, тому рівень їх витрачання визначається за допомогою показників, розрахованих з огляду на суму матеріальних витрат. Одним з базових показників потенціалу матеріальних ресурсів є показник ефективності їх використання, що означає максимальне скорочення втрат матеріальних ресурсів в процесі виробництва, тобто скорочення відходів виробництва; мінімізацію випуску бракованої продукції; скорочення наднормативних запасів; ефективне використання приміщень та обладнання, тобто скорочення часу невиробничих простоїв; запобігання крадіжок та розкрадань матеріальних ресурсів тощо. Слід зазначити, що матеріальні ресурси оцінюються як в натуральних одиницях, так й у вартісному вимірюванні, тобто за фактичною вартістю придбання ресурсу. Відповідно, завдання системи управління полягають у підтримці та досягненні головної мети управління матеріальними ресурсами, якою є їх підтримання та досягнення постійної відповідності цілі діяльності підприємства та використання всього потенціалу матеріальних ресурсів шляхом формування ефективних управлінських рішень.

Відповідно, управління трудовими ресурсами підприємства є важливою функцією менеджменту. Потенціал трудових ресурсів – максимально можливе ефективне використання знань та навичок персоналу, здатність до новаторського мислення; розвиток професійних якостей, тобто підвищення кваліфікації, проведення тренінгів, семінарів, організація стажувань тощо; мінімізація втрат робочого часу та скорочення невиробничих простоїв тощо (наприклад, сприятливі умови праці). Трудові ресурси можна оцінювати як в натуральних одиницях (чисельність), так і у вартісних (опосередковано), зокрема всі витрати на конкретну посаду або робоче місце або загалом на персонал підприємства, включаючи як прямі витрати, а саме заробітну плату, премії, допомоги, страхові внески, витрати на підготовку та підвищення кваліфікації, вихідну допомогу, пенсію, так і непрямі витрати, зокрема витрати, пов'язані з плінністю персоналу, витрати на утримання службових приміщень. Крім цього, трудові ресурси

можуть оцінюватися аналітично за допомогою введення оціночної (бальної) шкали.

Потенціал фінансових ресурсів – це максимально можливий прибуток на одиницю використовуваних фінансових ресурсів. Одиницею виміру цієї групи ресурсів є вартісна.

Потенціал інформаційних ресурсів – це максимально ефективне використання інформації задля вдосконалення управління ресурсами не тільки для досягнення поставлених перед організацією цілей. Основними проблемами, що виникають під час використання зовнішньої інформації, є частковість інформації, недостовірність інформації, суперечливість інформації, надмірність та різномірність інформації. Інформаційні ресурси можуть вимірюватися в натуральних одиницях (кількість байтів тощо), вартісних (скільки витрачено фінансових ресурсів на отримання цієї інформації), а можуть оцінюватись аналітично (наприклад, за бальною шкалою).

Документом, який здатний об'єднати всі групи ресурсів, є бюджет. Саме в ресурсному бюджеті є можливим групування інформації за факторами виробництва, такими як сировина та матеріали, паливо, трудові ресурси. Це дасть змогу прогнозувати на довгострокову перспективу зміну ціни на готову продукцію та рівень її збуту й ціни на необхідні ресурси для здійснення фінансово-господарської діяльності. В процесі аналізу ресурсного бюджету за складовими необхідно зробити прогноз стосовно як кожної групи ресурсів зокрема, так й всієї їх сукупності загалом. При цьому важливим джерелом інформації є внутрішні дані та звітність підприємства за поточний та попередні звітні періоди, що дає змогу виявити та проаналізувати певні тенденції за всіма їх складовими. Прогнозування стосовно окремих видів ресурсів складаються не тільки тими підрозділами, які безпосередньо ці ресурси використовує, але й тими, які можуть впливати на їх розміри та оцінювати тенденції змін в їх обсягах та вартості (аналіз ринку постачальників тощо).

Висновки. Таким чином, класифікацію ресурсів підприємства необхідно розглядати з урахуванням всіх можливих підходів до деталізації їх складу, оскільки чітке уявлення про змістовне наповнення та склад ресурсів дає змогу менеджменту підприємства досягати максимального ефекту від їх управління.

Список використаних джерел:

1. Словник економічної афористики / уклад.: А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. 444 с.
2. Завадський Й.С., Осовська Т.В., Юшкевич О.О. Економічний словник. Київ : Кондор, 2006. 356 с.
3. Hofer C.W., Schendel D. Strategy Formulation: Analytical Concepts. St. Paul, MN : West Publishing, 1978.
4. Grant R.M. The Resource-Based Theory of Competitive Advantage: Implications for Strategy Formulation. *California Management Review*. 1991. Vol. 33. No. 3.
5. Грант Р.М. Современный стратегический анализ / пер. с англ. под ред. В.Н. Фунтова. 5-е изд. Санкт-Петербург : Питер, 2011.
6. Hunt S.D. A General Theory of Competition: Resources, Competences, Productivity, Economic Growth. Thousand Oaks, California : Sage Publications, 2000.
7. Руус Й., Пайк С., Фернстрем Л. Интеллектуальный капитал: практика управления / пер. с англ. под ред. В.К. Дерманова. Санкт-Петербург : Высшая школа менеджмента ; изд. дом Санкт-Петербургского государственного университета, 2007.
8. Коллинс Д., Монтомери С. Создание корпоративных преимуществ. *Корпоративная стратегия* : сб. ст. / пер. с англ. Москва : Альпина Бизнес Букс, 2008.
9. Timmons J.A., Spinelli S. New Venture Creation: Entrepreneurship for the 21st Century. N.-Y. : McGraw-Hill, 2007.
10. Уильямсон О.И. Экономические институты капитализма: фирмы, рынки, «отношенческая» контрактация / пер. с англ. Е.Ю. Благова, В.С. Каткало, Д.С. Славнова и др. Санкт-Петербург : Лениздат ; CEV Press, 1996.
11. Клейнер Г.Б. Ресурсная теория системной организации экономики. *Российский журнал менеджмента*. 2011. № 3.
12. Родина Г.А. и др. Микроэкономика : учебник и практикум для прикладного бакалавриата. 2-е изд., пер. и доп. Москва : Юрайт, 2018. 330 с.
13. Економічна енциклопедія : у 3 томах. Т. 3 / редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ : видавничий центр «Академія», 2002. 952 с.

14. Завгородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. Львів : видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2005. 714 с.
15. Гончаров С.М., Кушнір Н.Б. Тлумачний словник економіста / за ред. С.М. Гончарова. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 264 с.
16. Ресурси економічні. *Словник економічних термінів*. URL: <http://www.ekonomiks.net.ua>.
17. Горпинич О.В. Тлумачний українсько-англійський словник економічних термінів і термінологічних словосполучень : довідковий посібник. Дніпропетровськ : НГУ, 2016. 74 с.
18. Ресурс. *Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.)* / уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. 5-те вид. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005.
19. Ресурси. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B5%D1%81%D1%83%D1%80%D1%81%D0%B8>.
20. Ситник В.Ф. Системи підтримки прийняття рішень: навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2004. 614 с.

РЕСУРСЫ ПРЕДПРИЯТИЯ: КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ В УСЛОВИЯХ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

Аннотация. В исследовании уточнены существующие подходы к пониманию категории «ресурсы предприятия», предложено такое ее определение: ресурсы – это активы, контролируемые предприятием, которые позволяют реализовать стратегии, способные повысить его эффективность, а также обеспечивают получение им дополнительных конкурентных преимуществ. На основе исследования значительного массива экономической литературы выявлены различные классификационные признаки ресурсов, а также доказано, что в этом вопросе среди ученых нет единодушия. Рассмотрев отличия в структуре ресурсов, мы констатировали, что ученые пытаются через различные интегральные методы отобразить так называемые уникальные ресурсы. Конечный состав конкурентоспособных ресурсов зависит от свойств, которыми они наделены. В статье представлен научный подход к управлению ресурсами при помощи использования комплекса методов оперативного, тактического и стратегического менеджмента. В связи с этим предложено собственное видение классификации ресурсов, которая позволяет детализировать взаимосвязи между ресурсным обеспечением на предприятии. Авторская классификация заключается в разделе ресурсов на такие четыре группы, как материальные, финансовые, трудовые и информационные.

Ключевые слова: ресурсы предприятия, содержание категории «ресурсы предприятия», классификация ресурсов, ресурсное обеспечение, система управления.

RESOURCES OF THE ENTERPRISE: CONCEPTUAL ASPECTS OF THE SYSTEM OF MANAGEMENT IN CONDITIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Summary. The study clarifies the existing approaches to understanding the category of “enterprise resources” and proposes the following definition: resources are assets controlled by the enterprise, which allow implementing strategies that can increase its efficiency, and provide additional competitive advantages. The author’s definition focuses on two key aspects. First, the company must control the resources, that is, it can not only own them on the property but also rent them, and so on. That is, it is necessary to find opportunities for their use. Secondly, efficient resource management to achieve additional competitive advantages is to earn more profit than competitors by holding a share of economic rent from the use of unique resources (difficult to simulate or imitations of which are impossible at all). It is proved that the management system as a whole and its structural elements in particular are based on the information component, therefore, in the management of financial and economic activity, special attention should be paid to information and information resources of the enterprise. An information resource may exist in isolation from others, but material, financial, and labour resources are necessarily accompanied by information resources. Accordingly, at any enterprise, there are simultaneously all four resources but in different configurations. Based on the study of a large array of economic literature, various classification features of resources have been identified and it has been proved that there is no unanimity among scholars on this issue. Having considered the differences in the structure of resources, it was stated that scientists are trying through various integrated methods to select the so-called “unique resources”. The final composition of competitive resources depends on the properties they are endowed with. The article presents a scientific approach to resource management through the use of a set of methods of operational, tactical, and strategic management. In this regard, we propose an own vision of the classification of resources, which allows us to elaborate the interrelationships between resource provision at the enterprise. The author’s classification consists in the division of resources into four groups: material, financial, labour, and information.

Key words: enterprise resources, content of category “enterprise resources”, resource classification, resource support, management system.